

90 ЖЫЛ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің 90 жылдығы аясында
Академик Т.Т. Тәжібаевтың туылғанына 114 жыл толуына арналған
**«ҚАЗАҚСТАН ҒЫЛЫМЫ ЖӘНЕ ОҚУ-АҒАРТУ ЖҮЙЕСІ:
ДАМУ ЖОЛДАРЫ МЕН БОЛАШАҒЫ»**
атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция
ЖИНАҒЫ

СБОРНИК

международной научно-практической конференции
**«НАУКА И СИСТЕМА ОБРАЗОВАНИЯ КАЗАХСТАНА: ПУТИ И
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ»**, посвященной 114-летию со дня рождения
академика Т. Т. Тажибаева, в рамках 90-летия Казахского национального
университета имени аль-Фараби

COLLECTION

of the international scientific and practical conference
**"SCIENCE AND THE EDUCATION SYSTEM OF KAZAKHSTAN: PATHS
AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT"**, dedicated to the 114th anniversary of
the birth of academician T. T. Tazhibayev within the framework of the 90th
anniversary of the Al-Farabi Kazakh National University

23.02.2024

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ПЕДАГОГИКА ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ МЕНЕДЖМЕНТІ КАФЕДРАСЫ

әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің 90 жылдығы аясында
Академик Т.Т. Тәжібаевтың туылғанына 114 жыл толуына арналған
**«ҚАЗАҚСТАН ҒЫЛЫМЫ ЖӘНЕ ОҚУ-АҒАРТУ ЖҮЙЕСІ:
ДАМУ ЖОЛДАРЫ МЕН БОЛАШАҒЫ»**
атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция
ЖИНАҒЫ

СБОРНИК

международной научно-практической конференции
**«НАУКА И СИСТЕМА ОБРАЗОВАНИЯ КАЗАХСТАНА: ПУТИ И
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ»**, посвященной 114-летию со дня рождения
академика Т. Т. Тажибаева, в рамках 90-летия Казахского национального
университета имени аль-Фараби

COLLECTION

of the international scientific and practical conference
**"SCIENCE AND THE EDUCATION SYSTEM OF KAZAKHSTAN: PATHS
AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT"**, dedicated to the 114th anniversary
of the birth of academician T. T. Tazhibayev within the framework of the 90th
anniversary of the Al-Farabi Kazakh National University

Алматы, 2024

УДК 378(063)
ББК 74.58
Қ 18

«ҚАЗАҚСТАН ҒЫЛЫМЫ ЖӘНЕ ОҚУ-АҒАРТУ ЖҮЙЕСІ: ДАМУ ЖОЛДАРЫ МЕН БОЛАШАҒЫ» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференция жинағы. Алматы, 2024. – 2166 б.

ISBN 978-601-269-484-0

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің 90 жылдығы аясында академик Т.Т. Тәжібаевтың туылғанына 114 жыл толуына арналған **«Қазақстан ғылымы және оқу-ағарту жүйесі: даму жолдары мен болашағы»** атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция жинағында әл-Фараби атындағы ҚазҰУ үшінші ректоры, Т.Т.Тәжібаевтың (1910-1964) ғылым, білімге, басқарушы қызметіне бағытталған озық идеялары мен 90 жылдық тарихы бар университеттің дамуына өз үлесін қосқан ғалымдардың ғылыми еңбектері, университеттік білім беру жағдайында ғылыми зерттеулерді дамытудың басымдықтары, білім алушылардың сұранысына ие цифрлық педагогика, инновациялық оқыту әдістемелері, инклюзивті білім беру жағдайындағы ғылыми ізденістер, ғылыми және кәсіби ұйымдардың өзара ынтымақтастығына негіз болатын білім беру үдерісін ізгілендіру мәселелеріне басты назар аударылады.

Білім берудің барлық деңгейлерінде практикалық қызметті жүзеге асыратын немесе білім беру нәтижелеріне қызығушылық танытатын педагогтарға, білім беру мекемелерінің басшыларына және басқа да кәсіби мамандарға арналған.

Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция жинағын әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-і, Философия және саясаттану факультетінің Ғылыми кеңесінің 2024 жылғы 26 қаңтар №9 хаттамамен басып шығаруға ұсынылды.

ISBN 978-601-269-484-0

© әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2024

Сатыбаева Анара Умирзаковна,

8D03101 – Әлеуметтану мамандығы

бойынша I курс докторанты,

Шабденова Айжан Базархановна

PhD докторы, әлеуметтану және

әлеуметтік жұмыс кафедрасының доценті м.а

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ

Аңдатпа: Мақалада денсаулық сақтау саласындағы тілдік фактордың негізгі сипаты мен маңызы қарастырылады. Оның ішінде Қазақстандағы көп этностардың мекен етуі медицина саласы мамандарының қызметінде тілді қолдану сипаты зерттелген. Денсаулық сақтау саласы мамандарының ҚР медицина саласындағы тілдік ахуалға баға беруі, медицина саласындағы мамандармен тілдерді қолдануы, мамандардың тілдерді қолданудағы қиындықтары қарастырылған.

Тірек сөздер: тіл, медицина, денсаулық сақтау, лингвистика, этностар.

В статье рассматривается основной характер и значение языкового фактора в области физического сохранения. В том числе изучен характер использования языка в деятельности специалистов медицинской сферы проживания многих этносов Казахстана. Рассмотрены оценка специалистами здравоохранения языковой ситуации в медицинской сфере РК, использование языков специалистами в медицинской сфере, трудности в использовании языков специалистами.

Ключевые слова: язык, медицина, здравоохранение, лингвистика, этносы.

The article examines the main character and importance of the language factor in the field of physical preservation. In particular, the nature of the use of language in the activities of specialists in the medical field of residence of many ethnic groups of Kazakhstan has been studied. The assessment by healthcare professionals of the linguistic situation in the medical field of the Republic of Kazakhstan, the use of languages by specialists in the medical field, difficulties in using languages by specialists are considered.

Key words: language, medicine, healthcare, linguistics, ethnic groups.

Денсаулық сақтау саласы қоғам өмірі үшін маңызды салалардың бірі. Адам денсаулығын сақтау, түрлі аурулардың алдын алу дені сау қоғамның басты негізгісі. Тіл денсаулық сақтау саласында әр түрлі деңгейде шешуші рөл атқарады. Тілдің денсаулық сақтау саласында айтарлықтай маңызы бар бірнеше аспектілерді қарастыруға болады, оларға ем алушылармен байланыс, медициналық құжаттар толтыру, білім беру және кеңес беру, халықаралық ынтымақтастық, медициналық зерттеу қызметі, этикалық мәселелер, диагностика жасау. Аталған бағыттарда тілді қолдану коммуникация негізі ретінде қарастырылады. Дәрігерлер мен медициналық қызметкерлер пациенттермен олардың белгілерін, ескертулерін, ауру тарихын түсіну және қажетті емдеу шараларын түсіндіру үшін тиімді қарым-қатынас жасауы керек. Пациенттердің мәдени ерекшеліктері мен тілдік қалауларын түсіну көрсетілетін медициналық көмектің сапасын айтарлықтай жақсарты алады.

Медициналық құжаттама толтырудағы тілдің қажеттігі дәрігерлер мен медбикелер тілді пациенттердің медициналық тарихын, зерттеу нәтижелерін, диагноздарын және емдеу жоспарларын құжаттау үшін пайдаланады. Тілдің дәлдігі мен анықтығы медицина мамандары арасында ақпарат беру үшін маңызды. Білім беру және кеңес беру денсаулық сақтаудың тиімді бағдарламаларын жүргізу түсінікті және түсінікті тілді қажет етеді. Білім беру материалдары, брошюралар, дәрістер мен кеңестер әртүрлі аудиторияларға, соның ішінде әртүрлі білім деңгейлері мен мәдени ортасы бар адамдарға қолжетімді және түсінікті болуы керек. Халықаралық ынтымақтастық нығайтуда, жаһандық медициналық тәжірибеде әртүрлі елдер

мен мәдениеттердің мамандары арасында тиімді ақпарат алмасу мүмкіндігі маңызды. Бұл тұрғыда тілдік кедергілер қиындық тудыруы мүмкін және тиімді қарым-қатынас жалпы қабылданған терминдер мен стандарттарды қолдануды талап етеді. Медициналық зерттеу қызметін жүзеге асыруда ғылыми ақпаратпен және зерттеу нәтижелерімен бөлісу үшін дәрігерлер мен зерттеушілер ғылыми тілді қолданады. Бұл денсаулық сақтау саласындағы стандарттар мен дәлдікті сақтауға көмектеседі. Этикалық мәселелер және кеңес беруде тіл медицинадағы этикалық мәселелерді талқылауда және күрделі моральдық дилеммаларды шешу бойынша кеңес беруде маңызды рөл атқарады.

Денсаулық сақтаудың жалпы тиімділігі ақпаратты жеткізу, пациенттердің қажеттіліктерін түсіну және медициналық қоғамдастықта ынтымақтастық үшін тілді қолдану қабілетімен тығыз байланысты болып келеді. Осы орайда Ю.В.Сметанина медицина саласындағы коммуникацияның тілдік және социомәдени ерекшеліктері туралы зерттеген, оның ішінде АҚШтың денсаулық сақтау саласы мысалға алған. Сметанина зерттеуінің негізгі сипаты түрлі ұлттар шоғырланған Америкадағы медицина саласындағы тілдік қарым-қатынас қиындықтары немесе оның денсаулық сақтау саласына қаншалықты әсері бар екендігі. Оның айтуынша коммуникациялық ерекшеліктері этномәдени сипат алады, ондағы коммуникациялық фактордың адам денсаулығына қаншалықты әсер ететіндігі зерттеледі [1].

Дәрігерлер пациенттермен өз жағдайларын толық түсініп, денсаулығына қатысты ақпараттандырылған шешімдер қабылдай алатындай медициналық терминдер мен емдеу жоспарларын түсіндіре алуы керек. Науқасқа қол жетімді тіл ынтымақтастықты жақсартуға және ұсыныстарды орындауға ықпал етеді. Осы орайда зерттеулер және ғылыми даму медициналық зерттеулер саласында ғалымдар арасында ақпарат алмасу үшін дәл және стандартталған тілді қолдану маңызды. Бұл жаңа технологияларды, емдеу әдістерін дамытуға және денсаулық сақтау стандарттарын жақсартуға ықпал етеді. Денсаулық сақтау саласындағы стандарттарды жақсарту халықаралық ынтымақтастық тәжірибесіне сүйенеді. Әлемдік медициналық тәжірибеде елдер мен мәдениеттер арасында тиімді ақпарат алмасу және тәжірибе алмасу мүмкіндігі маңызды. Бірыңғай медициналық тіл халықаралық ынтымақтастық пен медициналық стандарттардың дамуына ықпал етеді.

Медициналық салада стандартталған, дәл және түсінікті тілді жалпы қолдану сапалы және қауіпсіз медициналық көмек көрсетудің кілті болып табылады.

Осы орайда Қазақстанда қазақ ұлтымен қатар басқа да этностар мекен етеді және олардың этномәдени ерекшеліктерін сақтау өмірінің барлық саласында әсер етеді. Еліміздің Конституциясымен бекітілген адамның құқықтарында тіліне, жынысына, дініне, біліміне, денелік сипатына, нәсіліне қарамастан елімізде еркін өмір сүру құқығы бар. Сол құқықтардың бірі тілдік құқығын ерекше атауға болады. Себебі, Қазақстанда қазақ тілі мемлекеттік тіл мәртебесіне ие, ал орыс тілі этностар арасындағы коммуникация тілі ретінде қолданысқа ие.

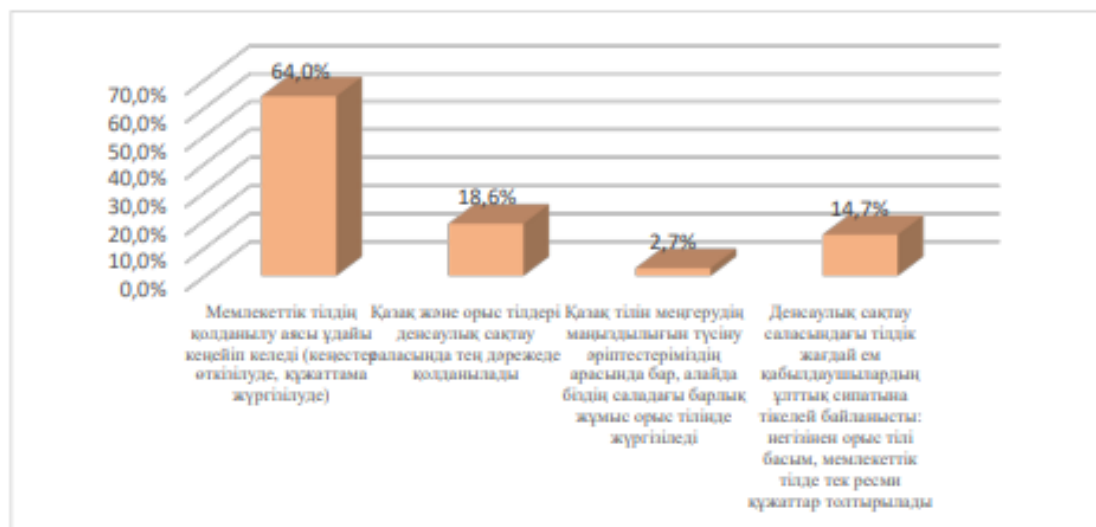
Медициналық персоналдың тілдік әлеуеті денсаулық сақтау сапасына айтарлықтай әсер етеді. Медициналық персоналдың тілдік әлеуетіне көптілділіктің әсері зор. Көптілділік пациенттер әртүрлі тілдерде сөйлейтін көп мәдениетті қоғамдарда немесе медициналық топтарда көптілді медициналық персоналдың болуы өте маңызды болуы мүмкін. Бұл пациенттермен қарым-қатынасты жеңілдетеді, түсінуді жақсартады және медициналық қызметтерге қол жетімділікті қамтамасыз етеді.

Осы орайда тілдік құқықтар мен лингвистикалық құқықтар туралы Біріккен ұлттар ұйымының Тілдік аздықтардың тілдік құқықтары сұрақтары туралы Арнайы баяндамашысының практикалық нұсқаулығында айтылған. «Тілдік құқықтар» мен «лингвистикалық құқықтар» - бұл мемлекеттік органдардың, жеке тұлғалардың және басқа субъектілердің тілді қалауына немесе қолдануына әсер ететін адам құқықтары. «Тілдік құқықтар» ұғымы, әдетте, «лингвистикалық құқықтарға» қарағанда кеңірек. Сондықтан, бұл нұсқаулықта екі термин де тілдік азшылықтардың құқықтарын тиімді жүзеге асыру үшін қандай минималды және мүмкін болатын қосымша шаралар қабылдануы керек немесе қабылдануы мүмкін екендігі туралы мәселелерді талқылау үшін қолданылады. Тіл адам табиғаты мен мәдениеті үшін өте маңызды және жеке тұлғаның маңызды көріністерінің бірі

болып табылады. Осы себепті, тілге қатысты мәселелер ерекше эмоционалды бояуды қабылдайды және кейде маргиналдану, оқшаулану және кемсітушілік жағдайында өздерінің ерекше белгілері мен мәдени ерекшеліктерін сақтауға тырысатын тілдік азшылықтар үшін өте маңызды» деп атап кеткен [2].

Аталған құқықтардың сақталуы Қазақстан үшін маңызды болып табылады. Әсіресе денсаулық сақтау саласында халықтың коммуникация жасау мүмкіндіктері мен кемсітушіліктерге жол бермеу басты назарда ұсталады. Бұл мәселе әлемнің бірнеше елдерінде көптеп кездеседі. Бірақ дұрыс шешімін тапқан, тиімді тіл саясатын қолданатын мемлекетте барлық этностардың бір-бірін түсінуі және өз өмірінің сапалы болуына кедергі келтірмеуі қажет. Сондықтан да, өмір сапасының жақсаруына денсаулық сақтау саласының дамуы әсер етеді, ал денсаулық сақтау саласындағы тілдерді қолдану, ондағы тілдік ахуалды зерделеу қазіргі кезде Қазақстан үшін өзекті болып табылады.

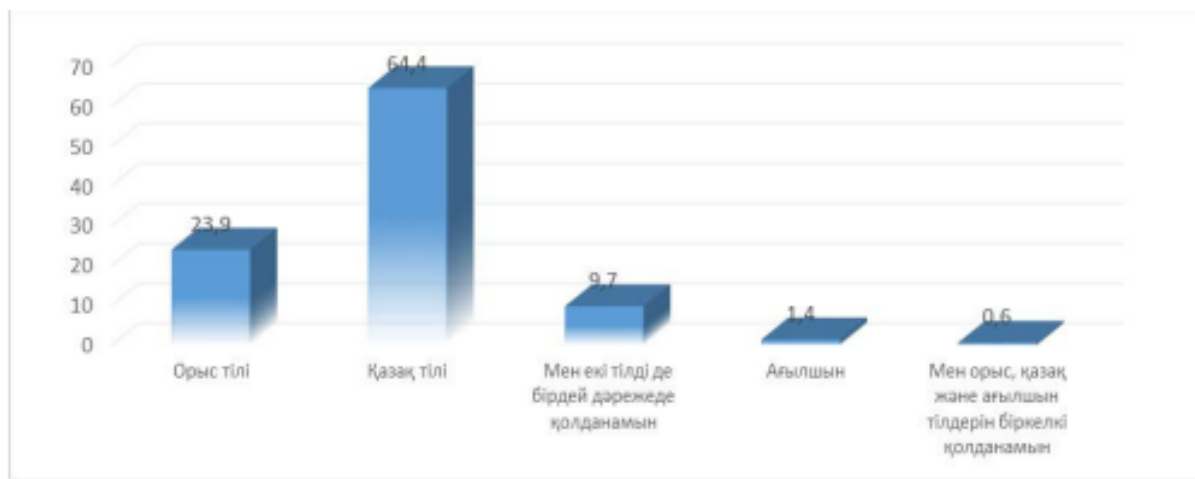
Денсаулық сақтау саласы мамандарының Қазақстан Республикасындағы медицина саласындағы тілдік ахуалға 64,0 % баға беруінде «мемлекеттік тілдің қолданылу аясы кеңейіп келеді, ол жиналыстар, кеңестер өткізу, құжаттама толтыруда көрініс береді» - деген [3] (1 сурет).

1 сурет – ҚР денсаулық сақтау саласы мамандарының тілдік ахуалға баға беруі
Дереккөзі: [3] әдебиет

Суреттен денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік тілден басқа орыс тілінің де қатар қолданатындығын, әрі денсаулық сақтау саласындағы тілдік ахуал ем қабылдаушылардың ұлттық сипатына тікелей байланысты екендігі де назарға алынады. Мұнда басқа этностармен көбіне орыс тілінде қарым-қатынас жасалатындығын көрсетеді. Сала мамандарының қызметте қай тілді көбірек қолданатындығы да маңызды, осы орайда денсаулық сақтау саласы мамандарының кәсіби қызметтерінде қазақ тілін басымдықпен қолданатын болып шықты (64,4%), орыс тілінде 23,9%, қазақ және орыс тілдерінде 9,7%, ағылшын тілін қолдануы 1,4% құраған (2 сурет).

Бірақ, бұл денсаулық сала мамандарының айтарлықтай деңгейде мемлекеттік тілді меңгергендігін білдірмейді, керісінше бұл мамандардың деңгей бойынша (қызмет ету түріне қатысты) және қолдану түрін білдірмейді. Мысалы, медицина саласында қазақ тілін білім алуда немесе пациенттермен қарым-қатынаста, құжат толтыруда, әріптестермен қарым-қатынаста қолданылатындығын тереңірек зерттеуді қажет етеді.

2 сурет – Денсаулық сақтау саласы мамандарының тілдерді қолдану сипаты
Дереккөзі: [3] әдебиет

Медициналық құжаттама қазіргі кезде мамандардың бағалауы бойынша мемлекеттік тілде басым қолдану қажеттігі бар ма? Осы сұраққа мамандар денсаулық сақтау саласында кездесетін қиындықтар тұрғысынан жауап берген болатын. Сала мамандарының басым бөлігі құжаттаманы қазақ тілінде толтыру керек болады дегенмен келіседі (40%) және 23,4% қазақ тіліндегі емделушілер саны артып келеді, осыған орай мемлекеттік тілді жақсы меңгерген мамандар саны аз дегенді атап кетсе. Келесі маңызды бір бөлігі тілдік мәселені маңызды деп санамайды, қажет болған жағдайда аудармашылардың немесе басқа да мамандардың көмегіне жүгінетіндігі белгілі болды.

Демек, медицина саласы мамандарының арасында мемлекеттік тілді қолдану айтарлықтай басым деуге болады, оған құжаттаманы мемлекеттік тілде толтыру қажеттігі негіз болып отыр. Бірақ, бұл денсаулық сақтау саласы мамандарының арасында тілдік мәселенің жоқ екендігінің дәлелі емес, керісінше мамандардың тілдерді игеруге деген ынтасын оятуы мүмкін.

3 сурет – Денсаулық сақтау саласы мамандарының тілдік қиындықтары
Дереккөзі: [3] әдебиет

Демек, медицина тілі бірнеше себептерге байланысты денсаулық сақтау сапасында шешуші рөл атқарады және оның әсері медициналық практиканың әртүрлі аспектілерін қамтиды. Диагностика мен емдеудің дәлдігін алатын болсақ медицина тілі симптомдарды, диагноздарды, емдеу процедураларын және зерттеу нәтижелерін сипаттаудың стандартталған және дәл әдісін ұсынады. Медициналық тілдегі дәлсіздіктер немесе анықтықтың жеткіліксіздігі түсініспеушіліктерге, диагноздардағы қателіктерге және тиімсіз емдеу

стратегияларына әкелуі мүмкін, сол себептен емделушілермен тиімді байланыс орнату маңыздылығы туындайды. Медициналық қызметкерлер арасындағы тиімді байланыстың ерекшелігі, медициналық саласында әр түрлі мамандықтағы мамандар жұмыс істейді, оларға дәрігерлер, медбикелер, зертханашылар және басқалар кіреді. Мамандармен тілді біркелкі қолдану оларға ақпаратты тиімді бөлісуге мүмкіндік береді, бұл күтімді үйлестіру және пациенттің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін өте маңызды.

Медициналық тілдегі нақты құжаттама денсаулық сақтаудың ажырамас бөлігі болып табылады. Ол пациенттің медициналық тарихы, леч, зерттеу нәтижелері туралы ақпаратты сенімді сақтауды және беруді қамтамасыз етеді, бұл кейінгі күтім мен емдеудің дәйектілігі үшін маңызды. Сонымен қатар денсаулық сақтау саласындағы қарым-қатынас дағдыларында тілді игеру қажеттілігін жетілдіру қажет етеді. Дәрігерлер мен медбикелер пациенттермен нақты және түсінікті қарым-қатынас жасау үшін жақсы қарым-қатынас дағдыларына ие болуы керек. Бұған түсінікті тілді қолдану, күрделі терминдерден аулақ болу, пациенттің түсіну деңгейіне байланысты қарым-қатынас стилін бейімдеу мүмкіндігі кіреді және бұл медицина саласының тиімділігін арттыра түседі. Денсаулық сақтау саласындағы маңызды бағыттардың бірі аударма және түсіндіру қабілетін зерделеу. Егер пациент медициналық көмек көрсетілетін елдің тілін білмесе, сапалы аударма мен интерпретация үшін персоналдың немесе ресурстардың болуы маңызды. Бұл симптомдарды, процедураларды және берілген ақпаратты дұрыс түсінуге кепілдік береді. Сол себептен денсаулық сақтау саласындағы дұрыс аударламаларды қолдану маңызды. Бұл дәрігерлер мен клиенттер арасындағы эмпатия мен мәдени құзыреттіліктің қалыптасуына ықпал етеді. Медициналық қызметкерлер пациенттердің қажеттіліктері мен қалауларын жақсы түсіну үшін мәдени айырмашылықтарға сезімтал болуы керек. Бұл тілдегі, әдет-ғұрыптағы және нанымдағы айырмашылықтарды құрметтеуді қамтиды.

Осылайша, денсаулық сақтау саласындағы тілдерге оқыту маңызды орын алады. Медициналық қызметкерлерді тілдік құзыреттілік бойынша үздіксіз оқыту қызмет көрсету сапасын жақсарту үшін маңызды. Бұған коммуникативті дағдыларды жақсарту бойынша семинарлар, курстар немесе тренингтер өткізу қажет. Бұл сала мамандары арасындағы байланысты жеңілдету үшін технологияларды пайдалануды қажет етеді. Мобильді аударма қолданбалары немесе бейне байланыс сияқты заманауи технологияларды пайдалану, әсіресе көп тілді персонал болмаған кезде, тиімдірек қарым-қатынасты қамтамасыз ету үшін пайдалы болалды. Медициналық персоналдың жалпы тілдік әлеуеті олардың мәдени және тілдік фонына қарамастан барлық пациенттерге сапалы және қолжетімді медициналық көмек көрсетудің маңызды факторы болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Сметанина-Волдвин Юлия Валентиновна, Языковые и социокультурные особенности коммуникации в медицинской сфере (на примере различных коммуникативных общностей в контексте здравоохранения США), Вестник НГУ, Серия: Лингвистика и международная коммуникация, 2009, Том 7, выпуск 1.
2. Языковые права языковых меньшинств. Практическое руководство специального докладчика Организации Объединенных Наций по вопросам меньшинств, Женева, март 2017.
3. Қазақстан Республикасындағы тіл саясаты мәселелері бойынша әлеуметтік және аналитикалық зерттеулер / Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім және министрлігінің Тіл саясаты комитеті, «NewGroup.kz» ЖШС. – Астана, 2022 жыл

СЕКЦИЯ 1

ЗЕРТТЕУ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ БАСЫМДЫҚТАРЫ ЖӘНЕ
ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІ

Таубаева Ш.Т., Мақсұтова И.О ЦИФРЛЫҚ ДИДАКТИКА ПРИНЦИПТЕРІН ҚАЙТА ПАЙЫМДАУ	45
Круговых И.И., Гусманов Т.И., Таубаева Ш.Т. НИЗКИЕ БАЛЛЫ НА ТЕСТИРОВАНИИ: ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗКУЛЬТУРЫ В КАЗАХСТАНЕ	49
Алибаева А.Н. ОСНОВЫ ЭПИСТЕМОЛОГИИ В КОНТЕКСТЕ МЕЖКУЛЬТУРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ, ОСВЕЩЕННЫЕ В РАБОТАХ РАЙМОНА ПАНИККАРА.	57
Бекмагамбетова Р.К., Иминова Ю.Б. PLAYFUL LEARNING В РАЗВИТИИ НАВЫКОВ БЕЗОПАСНОГО ПОВЕДЕНИЯ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.	64
Кабакова М.П., Мурзагильдина Д.И. ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛЬНОЙ ФОБИИ У ПОДРОСТКОВ ПОКОЛЕНИЯ Z	70
Алгожаева Н.С., Иманбакиев Е. БОЛАШАҚ ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТЕРДІҢ ЭСТЕТИКАЛЫҚ МӘДЕНИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ БЕЙНЕЛЕУ ӨНЕРІНІҢ РӨЛІ	77
Olzhayeva A. K., Konyrbayeva S. S. THE ROLE OF VALUES IN THE DEVELOPMENT OF NATIONAL IDENTITY OF ADOLESCENTS	82
Ысқақ О.Е. ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІ ЖАҒДАЙЫНДА ЦИФРЛЫҚ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БОЛУЫ МҮМКІН ҚАҚТЫҒЫСТАРДЫ МАТЕМАТИКАЛЫҚ МОДЕЛЬДЕУ	88
Дүйсенбаев А., Оханова Ы.Ә. ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТЕРДІ КӘСІБИ ДАЯРЛАУДА АРТ- ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ	93
Ташимова Ф.С., Храмова Е.А. НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ИССЛЕДОВАНИЯ СЕПАРАЦИИ В ЗАРУБЕЖНОЙ ПСИХОЛОГИИ И ФАКТОРЫ, СТИМУЛИРУЮЩИЕ ЕЕ	97
Низамудин М.А., Гарбер А.И., Скляр С.В. КАЧЕСТВО ЖИЗНИ ПОЖИЛЫХ ЛЮДЕЙ: ОПЫТ АДАПТАЦИИ ОПРОСНИКА «MANNHEIMER INVENTAR DER LEBENSVERHÄLTNISSE IM ALTER»	105
Албытгова Н.П., Шалғынбаева Қ.Қ., Шолпанқұлова Г.К. БУЛЛИНГТІҢ АЛДЫН АЛУДАҒЫ БІРТҮТАС ҚЫЗМЕТ.	111
Саибаева Б.Ж., Есенова К.А. КУЛЬТУРНЫЕ РАЗЛИЧИЯ В ПРОЦЕССЕ АДАПТАЦИИ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ КАЗАХСТАНА: ВЛИЯНИЕ ТРАДИЦИЙ, СОЦИАЛЬНЫХ НОРМ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ.	116
Сатыбаева А.У., Шабденова А.Б. ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ САЛАСЫНДАҒЫ ТІЛДІҢ РӨЛІ МЕН ЕРЕКШЕЛІГІ	121
Мурзагулова М.Д. ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТЫҢ ВИКТИМДІ МІНЕЗ-ҚҰЛҚЫ БАР ЖІТАСӨСПІРІМДЕРМЕН ЖҰМЫС ЖАСАУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	126